

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 15 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Cătră cetitori!

Cu numărul acesta începând, am luat asupra mi sarcina de a redacta „Bunul Econom“ organul economic menit să contribuie la înaintarea bunăstării poporului românesc.

Sarcina este grea, dar devine plăcută prin faptul, că mi-să dă ocaziune să împlinesc o dorință nutrită de mult, de a mi pune munca în serviciul iubitului neam românesc, a acelu popor, pe care l caracterizează un scriitor, cu drept ca statornic, răbduriu, așezat, cumpătat, bun la inimă, deștept din naștere și înțelept.

Cum nu este însă om fără scăderi, tot așa nu există nici popor fără scăderi. Și între scăderile de capetenie ale poporului nostru, băgăm de seama prea marele conservatizim în datina și obiceiul câștigării mijloacelor pentru satisfacerea trebuințelor.

De aceea îl auzim plângându-se din zi în zi tot mai mult de greutatea ce l apasă, și de vitregitățile timpului, că lipsele și trebuințele cu înaintarea

anilor cresc și sporesc, înloc de a să înpuțina. El are drept, că în virtutea unei legi economice, omenimea înaintând, trebuințele să înmulțesc și să rafinează; dar în acelaș timp și venitele ar trebui să crească cel puțin în aceeași măsură, și să nu ajungă la o disproporție cum să bângă de seamă bunăoara la poporul nostru, că trebuințele au crescut încontinuu, pecând venitele lui au rămas schiopătind înapoi ca pe vremurile patriarhale. Vremurile de mult s'au schimbat, vorba poetului: vremea cari le schimbă toate, multe vrea și multe poate! Dar poporul românesc schimbatu-s'a?, s'a dat și el după vreme? Durere, nu să prea vede. Și dacă ține disproporția dintre trebuințe pe deoparte, și între venite pe pe alta, mai multă vreme, atunci de bună seamă, urmează ruina economică. Aceasta are de urmare degenerarea rasei din cauza miseriei, (sărăciei) ear mizeria este soră bună cu toate patimile cele rele, între cari patima beției cu urmările ei, este cea mai înspăimântătoare.

În privința asta ne asemănăm întrucâtva cu starea poporului din Ir-

landa, și în special ce privește sărăcia și patima blăstămată a beției ne asemănăm cit de bine, mai ales Maramurașul, și alte ținuturi „falnice“, nu i vorbă! De aceea cu o frică ascunsă mă gândesc la vorbele satiricului irlandez Swift, care văzând în ce neagră mizerie cresc compatrioții săi, a făcut odată propunerea ironică: ca pe copii oamenilor săraci săi vândă cu bucata (ca pe porci) după ce au împlinit etatea de 1 an, pentru ca să nu cază în sarcina părinților lor, și mai târziu în a statului, ci ca să fie și ei folositori patriei.

Morala acestei satire amare indică asupra două lucruri însemnate. Odată ea ne arată că guvernul englez era pe atunci în nedrept când influențat de învățăturile lui Rousseau ale fisiocrațiilor și a economistului Smith, pretindea, că toate lucrurile să fie lăsate în voia lor, ca să se dezvolte conform ordinii naturale (l'ordre naturel). Și în rindul al doilea ne arată ca pe nedrept era socotită școala și creșterea ca element neproductiv, și deci vrednic de a fi neglijat.

FOIȚA

Diavolul — Alcool.

Bine a zis cineva, că beutura e aflată de diavolul, care cercase în tot chipul să pue mâna pe sufletul unui român harnic, și nu putea. Iși trimisese tata dracilor, unul după altul pe drăcușorii săi asupra Românului, și îi făceau fel de fel de rele, dar ei la toate își făceau cruce, lăuda pe Domnul pentru bine, ca și pentru cele rele, și ieșea din toate cu fața curată. Și în viața lui n'ar fi pomenit de diavolul. Și i mergea bine, și să îmbogăția văzând cu ochii.

Atunci să infuriă tata dracilor cumplit, de sta să crepe de ciudă și începu să bată amarnic pe toți drăcușorii săi. În urmă eși unul dintre ei și tremurând, să ruga să l lase să-și cerce el norocul.

Și veni impelițatul și să bângă slugă la român. Și i plăcea omului de el, că era iute și i făcea toate pe voie. Când fu toamnă, sluga adună toate prunele stăpânului în căzi (buți) și după ce ferseră, făcu vinars (rachiu) din ele. Mult să minună românul de meșteșugul slugi sale, că până atunci oameni nu știau să facă alta din prune, decât poame uscate și lictar. Dar și mai mult să miră, după ce gustă din vinars, și văzu ce beatură e. La imdemnul slugii gustă, gustă, până să îmbată cum să cade. Ear dacă să îmbată, nu mai avu Satana nici o osteneală ca să l ieie în împărăția sa, că omul începu a sudui, și a-și îngreuna păcate peste păcate și începu să sărăciască, și să făcu cel mai prăpădit om.*)

Demult au recunoscut și oamenii învățați pe acest diavol al omeniei, căci beuturile spirtoase sunt pentru om otrava cea mai

*) „Urmările beției“ de dr. Radu ca manuscript.

rea. Ori care altă otravă ajungând în sângele nostru, ne omoară în grabă și ne scapă de alte nevoi, pecând beuturile spirtoase, mai ales vinarsul (rachiu) numit de spirt, ne chinue cu otrava lor o viață întreagă, ne face leneși, ne slăbește, ne ologește și ne sărăcește. Recunoscând urmările înfricoșătoare ale acestui dușman de moarte, toate statele au început să se apere contra acestui diavol, cu toate mijloacele iertate și adesea cu de cele neiertate. Azi nu mai există stat civilizat, poate afară de al nostru și de Rusia, care nu s'ar ocupa serios cu combaterea alcoholismului, fie pe calea legii, fie pe cale socială, ori pe calea științei literare. A trebuit însă înainte d'a lua statele în mână chestiunea asta însemnată, să premeargă o mișcare mare, pornită de suflete mari și capete luminate. Mișcarea contra alcoholismului să începe încă în veacul al 16-lea. Unul dintre cei mai distinși apos-

Cu încetul a ajuns lumea însă acolo, unde l' duce pe omul cu mintea sănătoasă simpla reflexiune, că adevărată școala stă în strânsă legătură cu prestațiunea economică, că școala este deci un element productiv și condiționează înaintarea economică-culturală a unui popor.

Românii noștri, cari în cea mai mare parte încă nu știu nici scrie nici citi, să-și trimeată copiii la școală, ca să și însușească cultură, și învățând apoi ce le este de folos și pe ce căi pot să dea și economicește înainte, vor fi feriți și mântuiți de a cădea cît decurând perduți în sclăvia capitalismului, care e cea mai înjositoare, cu mult mai înjositoare decât cea politică-socială a iobăgiei de pe timpurile feudale și din care nu să mai ridică, decât foarte rar, naturile cele mai tari.

Bărbații cari au pus temelia acestui organ economic, au recunoscut marea primejdie care amenință libertatea economică a poporului nostru, rămas înapoi cu mult și față de conlocuitorii de alte neamuri; de aceea au hotărât să dea poporului român, care să ocupă și azi în partea cea mai mare cu agricultura și economia de vite, și căruia nu-i place meseria și negustoria, cari aduc bunăstare și bine popoarelor, o toaie economică practică din care să tragă, cetindu-o, foloase reale.

Prin urmare planul de redactare al foii este bine desemnat, dela care nu mă voi abate nici eu, ci voi însuși însă ca acest plan să nu rămână numai o idee, ci să se și împlinească.

toli ai antialcoholismului, căreia i-să și mulțumește formarea societăților de cumpătare numite societăți de temperanță) este preotul catolic Teobald Mathew dintrun sat din Irlanda țeara unde și azi mai bântue în măsura mare patima beției.

Ca toți apostolii învățăturilor adevărate așa și acest demn p'rinte al omenirii pătimase a avut să lupte și să sufere o mulțime de neajunsuri și năcazuri în calea propoveduirii învățăturilor sale mîntuitoare. El a fost silit să emigreze în America și aici călătorind mult pentru ași face învățătura sa cunoscută, a sărăcit ba a ajuns și în închisoare pentru datori, și așa aproape necunoscut și nerecunoscut și a încheiat viața în mizerie.

Dar în curând a reinviat și trăește, și va trăi mai ales de aci înainte, căci societățile de temperanță răsar ca instituțiuni de mare folos în toate părțile patriei sale și în privința asta numai Svedia și Norvegia mai întrec Anglia. O astfel de casă ori hotel de temperanță poți vedea, scrie un apostol an-

În nădăjdea că și spriginul aceloră, cari doresc o astfel de lucrare nu va întârzia cu vremea, fac apel călduros la toți colaboratorii și cetitorii să răspundească foaia în cercuri cât să poate de largi, spre binele poporului, al cărui bine cu toții îl vom.

Adrian Cristea.

PROBLEME SOCIALE ȘI ECONOMICE.

De Ioan I. Lăpădatu, profesor.

(Urmare și fine)

„Ajută-te și Dumnezeu te va ajuta“

Da, n'avem oameni, dar aceia se pot face; capital este, numai nu-i cine să-l întrebuințeze și să-l pună în producțiune; că-i riscat, n'avem drept să zicem cătă vreme nu facem nimic. Avem însă în țara Oltului 6—7 bănci românești. Ce ar fi pentru aceste bănci, dacă ar risca din venitele lor 3—4 sute de cor. anual și ar trimite 2—3 tineri de ai lor la școala specială din Pesta pentru industria și prelucrarea lemnului, i-ar obliga apoi să se plaseze doi-trei ani în vre-o afacere practică? Intorși acești tineri, dacă n'ar face alta de cât să țină în fie-care comună câte o prelegere cu slaturi folositoare despre exploatarea și prelucrarea pădurilor și a lemnului, și tot ar fi un folos, un progres. Dar ar putea face mai mult, ar pune pe cei de aici în legătură cu alții, cu firme străine ar putea propune un plan, o afacere etc. Aceleași bănci însă n'ar trebui să aștepte până s'ar întoarce, ci trimiși, căci nu-s trimiși de aceea, ca toată sarcina și responsabilitatea să cadă pe umerii lor. Ar trebui să contribuie fie-care cu câteva mii de coroane, să cumpere păduri, să le pună în lucrare, ori dacă

tialcoholist din țeara ungurească profesorul L. Palóczy, cum vii cu trenul din Stratford în Avon, patria lui Shakespeare (celui mai renumit scriitor de opere dramatice) la Oxford. Înainte de a intra în gară îți bate la ochi o inscripție mare pe o casă cu mai multe catuni (etage) »No beer, no wine« (adeacă nici bere nici vin). Această casă era hotelul de temperanță, pe care l'am și ales de reședință fără să gândesc mult. Și nu mia părut rău deloc. În toate unghiurile era o curățenie să lingi miere. În salde de mâncare era pe fie-care masă o sticlă cu apă limpede și lângă ea o cupă mare cu lapte. Fiecare oaspe să putea servi după plac ori de una ori de alta. Și nu trebuie să credeți că hotelul ar fi fost cercetat numai de extravaganti atrași de curiozitate să vază din nemijlocită apropiere cum este aranjat un hotel a cărui deviză este »nici bere nici vin«. Nu, nici decât! Hotelul era plin plinuț de oaspeți din societatea cea mai distinsă și numai cu mare greu am mai putut căpăta loc în.

Dela malurile stân-

nici asta n'ar fi posibil, să le vîndă altora, să îndemne în special pe țărani a le lua și tăia. De perdat n'ar avea ce pierde, dar de câștigat da! Poate câștigul n'ar fi de 10%. Ei, dar succesul în întreprinderi nici nu constă în câștiguri momentane. Adevăratul succes e acela, să-ți deschizi și să-ți înlesnești calea, pe care ai să înaintezi. Numai cine știe cât de anevoie, cu câtă trudă și prin câte treburile să treci până poți pune temelii la o întreprindere, numai acela înțelege ce însemnează și ce avantaj mare îți deschide o potecută, fie aceea ori cât de mică.

Încă un exemplu și voi termina! Cine nu știe, că țăraniul nostru îndată după îmblătit aleargă cu câți-va hectolitri de cereale în târg, pentru acoperirea multelor sale trebuințe. Ovreiul cunoaște nevoia bietului om, îi oferă puțin, și neavînd ce face, trebuie să vîndă. Vi-s'ar părea oare lucru greu, dacă de exemplu cei mai luminați din comună, încă de pe vremea secerei s'ar informa dela conlocuitorii lor, cam câte cereale au de vîndut, s'ar pune apoi în conțelegere cu vr'o bancă, cu vre-un om de afacere din apropiere să le caute, vre-un negustor mare de grâne, care să vină să le ridice? Mulțimea de bani ce rămân în buzunarele mulților agenți cari mijlocesc vînzările, până cerealele ajung dela agricultor la marele negustor, ar veni în buzunarele țăraniului nostru. Ar fi greu la început, s'ar teme, poate nici n'ar spune țăraniul nostru, dar explicându-se cu înțeles și trecuți peste două-trei probe, fiți siguri, că lucrurile ar merge strună. Acesta ar fi numai începutul unui comerț de grâne, care la noi ar putea lua proporții și mai mari, cu deosebire de am căuta să ne pregătim și cu bărbați pricepuți, căci astăzi acest negoț a luat astfel de di-

coase ale Devonshirului până sus la romanticele sinuri de mare ale Sotlandei, pretutindeni s'au înființat astfel de hoteluri antialcoholiste și pretutindeni să bucură de trecere mare.

La noi în Ungaria cu toate că patima beției e atât de răspîndită, statul nu a luat până acum nici o măsură represivă simțitoare, ci s'a mîrginit numai la niște ordinațiuni, cari rămân pe hîrtie și nu se execută. Astfel în alte state, în fruntea lor merge Svedia și Norvegia. Prin legi draconice de restricțiune, prin urcarea dării asupra beuturilor spirituale și prin opreliștea de a să vinde Dumineca, a ajuns d. e. Norvegia, odinioară țeara bețivilor, să fie azi țeara în care cetățenii sunt mai cumpătați.

Oare va veni vreodată vremea aceea când Ungaria să urmeze pe exemplul bun al Norvegiei?

mensuni, în cât fără specialiști nu ne mai putem prezenta în lume. Ce-ar fi de s'ar trimite de băncile noastre mai însemnate câți-va tineri pela secțiunile comerciale a băncilor mari din Viena, Triest ori Pesta, ce-ar fi de ar trimite pe alții să studieze exclusiv comerț de cereale și cu deosebire bursele străine? N'ar fi alta de cât în cazul cel mai rău câteva mii de fl. pierdute cari și așa se distribuie cu prisosință pentru scopuri de puțină trebuință. În schimb însă am putea avea mari foloase, ar putea intra în punga țaranului nostru și în casele băncilor noastre zeci și sute de mii de coroane. Dar cine să înceapă?

Cred căți putut observa, cum ca remediu mai pretutindenea am propus studiu temeinic și serios al tuturor cestiunilor, ce trebuie să ne preocupe. Aceasta e o convingere, pe care ori și cine trebuie să o aproabe cu deosebire oamenii trecuți prin practica vieții. Astăzi afacerile comerciale, industriale și afacerile financiare au luat avânt atât de mare, s'au complicat în o formă greu de priceput, așa că cine voește să useze de avantajele, ce le pot oferi aceste afaceri trebuie să se pregătească serios, altcum va cădea la primul paș ce-l face în lume.

Progresul economic al statelor din apus ne și dovedește aceasta. Germanul cu stăruința lui proverbială prin studiu numai în timp relativ scurt a putut să se ridice la puterea economică de astăzi. Dela masa de scris a conceput planurile cele mari de cucerire economică, ear pe soldați, comersanți și industriași i-a pregătit numai în școli. Englesii cu tradiționala lor creștere și instrucție practică au ris și n'au crezut că Germanul cu cartea să-i combată și să le devină cel mai periculos concurent pe toate piețele lumii.

Eată onorată adunare, cât de simple sunt problemele ce ne așteaptă. Ne împedecăm zilnic de ele și totuși nu le vedem. De ce? Pentru-că ne-am obișnuit a le căuta prea departe. Nu le găsim pentru-că spre acest scop se pretinde lucrarea continuă, fără preget și fără cârtire, să pretinde entuziasm pentru problemele vieții, cari nu pot fi decât numai reale. Și tocmai acest entuziasm ne lipsește nouă, ear nu idealismul de care ne plângem, căci de am fi cătuși de puțin entusiasmați pentru lupta vieții, pentru muncă, am înțelege, că realismul este adevăratul idealism, ear nu acela, pe care-l plângem noi. Căci unde vă și puteți închipui un idealist mai desăvârșit de cât sârmanul muncitor, ce entusiasmat pentru lupta vieții, muncește ori unde l'ai pune, muncește din greu, asudă de dimineața până seara, din tinerețe până'n bătrânețe, nu se plânge, dar nici nu cârtește. Acesta este entuziasmul cald, entuziasmul creștinesc,

provăduit de biserică și consfințit de veacuri prin adevărul: »Ajută-te și Dumnezeu te va ajuta!«

Societățile de lăptărit.

Din an în an să sporesc tot mai mult și pe la noi societățile de lăptărit. Astfel pe când mai înainte de asta cu 8 ani numărul acelor era numai de 34, cu 2767 de membrii și 5947 acțiuni de vaci, pe atunci numărul acelor la sfârșitul anului 1903 a ajuns la 517 cu 50,450 de membrii și 94,664 acțiuni de vaci, iar cu privire la anul trecut, deși până acum nu s'a publicat încă raportul despre starea acelor s'a mai urcat cu 70, deși anul 1904 a fost unul dintre cei mai rei ani economici. Acesta e un semn vădit de înaintare pe terenul economic, atât cu privire la creșterea vitelor, cât și la economia de câmp.

Societățile de lăptărit să pot dezvolta și prospera de regulă numai în țările acelea, unde economia vitelor e în floare. La noi însă, în cele mai multe ținuturi, chiar societățile de lăptărit deșteaptă oare-cum interesul economilor pentru creșterea unui soi mai bun de vite. Astfel s'a putut constata, că după înființarea acelor societăți, economii de vite cereau într'un glas, ca diregătorii comunali să le procureze niște tauri mai buni și într'un număr îndestulitor pentru vacile lor.

Deodată cu înființarea societăților de lăptărit (Molkeri), se începe apoi de regulă și o nutriție mai corăspunzătoare a vitelor, nu numai acelor de lapte, dar chiar și a celorlalte, bine știind că delo aceasta atărnă viitorul societății. În modul acesta apoi economii încep a se deprinde mai cu deădinsul și cu cultura pantelor de nutreț cari apoi le pot da mai în toată bună vremea un nutreț bur și ieftin. Astfel să înaintează economia vitelor și deodată cu aceasta se îmbunătățește vădit și starea micului eonom, care deși nu dispune de un capital mai mare de bani în asemenea cazuri apoi totuși și-l poate procura mai ușor.

Societățile de lăptărit se înființează de regulă pentru a extage din laptele vacilor cu ajutorul unor anumite mașini, grăsimi sau unși, care astăzi are număroși cumpărători, nu numai pe piețele noastre, ci chiar și în străinătate. La centrele societăților de lăptărit din Timișoara, Măa-Terezianopol Vesprem și Dombovar s'au trimis în decursul anului 1902 la altă 3.314,100 kgr. smântână, din cari apoi s'a pregătit 1.090,428 kgr. de unt, ear societăților s'a plătit după stragerea selselor suma de 2.031,41 cor.

Din cifrele de mai sus să poate vedea, că deși până acum s'a lucrat cu instrumente mai simple, că societățile noastre sunt la începutul dezvoltării lor, totuși au putut arăta niște rezultate atât de îmbucurătoare. La ce rezultate ar putea ajunge atunci, când numărul vacilor ar crește numai pe de 10 ori mai mare! Aceasta o poate socoti foarte ușor fie-cine. Dar și într'un asemenea caz, totuși numai a 25-a parte a vacilor din țară ar fi supuse acestei exploatare.

Înființarea societăților de lăptărit pretutindenea în țară, ar mai avea și aceea înriurintă binefăcătoare asupra micilor economi, că s'ar mai deda și ei cu tot felul de societăți și astfel în legătură cu acelea s'ar mai putea înființa apoi și societăți pentru adunatul ouălor, pentru consum, pentru creșterea vitelor, pentru asigurarea acestora, însoțiri Reiffeisen, tovărășii economice ș. a. așa că apoi s'ar putea dezvolta o viață cu totul nouă și în straturile mai de jos ale poporului dela sate, care acum pe cele mai multe locuri stă cu totul amorțită.

(Va urma)

Agricultura în armată.

(Urmare și fine.)

De aceea pentru ca agricultura în casarmă se poate face progrese, pentru ca soldatul plugar ce peste 3 ani merge iarăși la coarnele plugului, să-i se poată dezvolta gustul de a lucra rațional și sistematie pe cât e posibil, și pentru ca numai la casarmă unde se găesc câte 4—5 din fiecare comună se găesc toți la un loc, sub același acoperemânt chiar, ca să li se poată da diferite instrucțiuni și face aplicație pe teren, este nevoie de o persoană permanentă, specială în această ramură.

Această persoană s'ar putea recruta dintre tinerii absolvenți din școlile de agricultură care și fac stagiul militar și anume dintre acei care urmează școala de oficeri pentru a trece în cadrul oficerilor în rezervă și să se aleagă unul din acei-ce reușesc la examen, și care vor da dovezi că e capabil de a face asemenea serviciu. Aceasta persoană să fie trecută în cadrul oficerilor activi cu titlul de oficer agronom, bucurându-se de aceleași drepturi de care se bucură întreg corpul ofiteresc.

Ocupațiunea lor zilnică să fie numai și numai agricultura. El să fie dator a ținea conferințe regulat soldaților să fie dator a da explicațiile cele mai clare oamenilor cu care lucrează pentru că explicându-le și făcând și practică îi va putea convinge pe deplin. Numai cu chipul acesta agricultura sistematică ar pătrunde până la cel mai

întunecos bordei, căci la militare e alături de fiul boerului aristocrat și al țiganului lingurar.

Ținându-se socoteală de cele zise, de prin fața regimentelor ar dispărea petrișul gol și s'ar înlocui cu rânduri de flori, cu trandafiri înfloriți primăvara, ceea ce ar produce o altă impresie vizitatorilor; s'ar vedea toamna furgoanele pline de zarzavaturi transportându-se la locul de păstrare, s'ar vedea tabăra (câmpul de instrucție), plantată cu pomi dacă nu roditori cel puțin care fac umbră, unde în timp de repaus s'ar adăposti bieții soldați obosiți de instrucție și arși de razele soarelui de Iunie, iar nu s'ar adăposti în băraci, cărciumi sau sub cerul liber, sau sub corturi unde e o căldură înădușitoare.

*

Cât privește culturile de cereale ce ocupă întinderi mai mari (grâu, orz, ovăs), dacă regimentul nu dispune de vite și mașini, se pot face învoeli cu locuitorii din satele vecine. Cu timpul însă depunându-se stăruință s'ar putea crește 3—4 perechi de boi după întinderea terenului; s'ar putea cumpăra instrumente, s'ar putea face chiar și o mică creștere de cai; oprind o bucată pînă terenul afectat pentru pășune sau cultivând lucernă și alte nutrețuri și în fine, câte altele nu s'ar putea face, dacă s'ar ținea samă de toate cele enumerate mai sus și s'ar numi câte un agronom permanent. Sperăm însă că dl colonel Corvin, fondatorul agriculturii în cazărmi, va ridica zidul peste temelia deja așezată.

Câmpul

D. Gh. Vasiliu

DESPRE PRUNE

Fabricarea țuicii.

Se dă în general numirea de țuică (vinars odată fert) produsului distilațiunii borhotului de prune. Țuica se compune ca și rachurile provenite din celelalte fructe, ca strugurii, cireșele, perele, etc., din o amestecătură de apă și alcool, având un gust deosebit care constituie aroma sa.

În aceasta parte se va trata:

- a) Despre prune, ca materie primă în fabricațiunea țuicii.
- b) Fermentațiunea (dospirea).
- c) Distilațiunea.

a) Despre prune ca materie primă în fabricațiunea țuicii.

1) Prunele vâratice de pe la finele lui Maiu, iar cele tomnatiche de pe la 15 August, încep a-și schimba culoarea și din verzi cum erau până aci, iau o culoare neagră, roșie sau galbenă după varietate, totdeodată prunele își schimbă atunci și gustul și din acre ce erau

până atunci, iau un gust dulce, și aceasta din cauză că în prune se formează atunci, sub influența căldurii solare, zahărul de fructe sau glucoza; și cu cât prunele sunt mai bine maturite cu atât cantitatea de zahăr ce conțin este mai mare, de aceea este bine a nu se culege prunele decât atunci când sunt bine coapte.

Fermentațiunea.

Despre căsi. — Cada este vasul în care se pun prunele spre a se fermenta. Cada sau putina are forma unui trunchiu de con și este formată din doage, cari pot fi de stejar, de brad sau chiar de fag și legată cu cercuri de fer sau de lemn, fiind închisă cu un fund la capătul cel strâmt și deschisă la capătul cel larg. — Căzile pot fi de diferite capacități, variind dela 50 până la 600 decalitrii, capacitățile obișnuite ale căzilor sunt însă dela 200 până la 500 decalitri. Căzile de stejar au o mai mare durată, putând servi și 100 ani. O cadă de stejar costă 20—40 cor., după timp și mărime. Azi nu se mai fac căzi de stejar. Mai toate căzile se fac de brad, când o cadă de aceasta are doagele groase și este bine conservată, poate dura 20—30 ani. Prețul unei căzi de brad valorează dela 10—20 cor. după mărime, când însă producția de prune este mare și întinsă atunci se vând căzile și cu 30—35 cor una.

Despre rezervorii. — În multe părți la noi producția țuicii se face în mare, așa încât un singur cultivator adună producția după 50—60 și chiar 100 hectare, și îi trebuiesc vase cari să conțină o sută până la 200 mii decalitrii și mai bine, așa încât iar trebui o mulțime de vase în cari pe lângă că se închide un capital dar apoi aceste vase trebuiesc adăpostite, atât în timpul când sunt pline cât și în celalalt timp, așa că trebuiesc constuite șoproane pentru conservarea acestor vase. Spre a evita necesitate la o mulțime de vase, în multe părți se fac pentru fermentațiunea prunelor rezervorii de capacități de 5—10 mii decalitrii.

1. Se pot face de capacități ori cât de mari, așa încât să conțină 20—40 mii decalitrii.

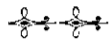
2. Au o mare durabilitate și

3. Nu se ace de loc risipă cu aceste rezervorii fiindcă nu curg ca căsile și rezervorie de lemn. Cu toate avantajele rezervoarelor metalice și zidite, producătorii noștri nu întrebunțează astfel de ezevoare și aceasta din cauză că dâșii în privința construcțiilor și a modului de lucru au rămas foarte înapoi; așa fără mai vorbi de arendași, știu mari proprietari cu proprietăți de zeci demii de hectare, cărora le putrezesc reștele în câmp din cauză că n'au magaziunde să le pue.

Numai cu risipa dela acești mari proprietari însă răi gospodari s'ar putea îmbogăți anual sute de oameni.

În anii în cari producția prunelor este abundentă și întinsă, lipsa vaselor este foarte simțită și de multe ori producătorii plătesc foarte scump prețul acestor vase, numai luându-le cu chirie spre a se servi de ele. De multe ori din lipsa vaselor, prunele se pun spre fermentare în gropi.

(Va urma)

Păstrarea pătlăgelelor roșii.

(Urmare și fine.)

Turtelile de pătlăgele. Pentru facerea turtelilor de pătlăgele trebuie alese pe acelea cu miezul tare. Mai întâiu se afundă pătlăgelele în apă fierbinte de unde se scot imediat. — Se taie în fâlii subțiri și apoi se trec prin o sită. — Zama obținută se trece printr'o altă sită acoperită cu o flanelă, și o lăsăm să se scurgă apa din ea până ce ramâne o pastă groasă. Această pastă se pune într'un cazan cositorit, se amestecă în această pastă puțină sare mărunță, și apoi se pune pe un foc moderat ca să fiarbă și să se îngroașe, amestecându-se mereu cu o lingură de lemn. — Când este destul de groasă pasta se toarnă în forme de lemn, unde s'a pus mai întâiu o hârtie.

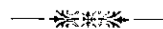
Când pasta este bine răcită în aceste forme, se scoate din forme, se ia încet hârtia după pastă, și apoi pasta singură se pune sau într'o etuvă, sau se pune la soare ca să se uște bine pe deasupra. — În această stare se acoperă turtelile cu câte o foaie de staniu și să păstrează într'un loc uscat dar nu cald.

Bulionul. Se aleg pătlăgelele bine coapte, se spală bine, se taie în bucățele și se pune într'un cazan cositorit.

Se adaugă câte-va tulpine de țelină și apoi cazanul se pune pe foc, până-ce toată carnea pătlăgelelor e topită. În timpul cât e pe foc, să amestecă mereu cu o lingură mare de lemn sau cu o spatulă de lemn.

Se toarnă apoi tot conținutul pe o sită, pentru-ca să se separe pelițele pătlăgelelor, și boabele. — Pasta, care a trecut fără sămburi se mai pune într'o pânză sau flanelă curată ca să se scurgă bine apa, apoi ceea ce va rămânea în flanelă se pune din nou în cazan, pe un foc moderat, amestecând mereu până-ce pasta e destul de groasă.

Se pune apoi bulionul în butelii, turnându-se puțin unt-de-lemn bun pe deasupra se astupă ermetic cu dopuri de plută și se leagă cu sfoară. Buteliile astfel pregătite se pun să fiarbă timp de 10 minute, apoi luăm cazanul de pe foc și lăsăm să se răcească apa împreună cu buteliile de bulion.

Serate de-ale meseriaşilor români.

***

Am urmărit cu vie interesare sărbătorile »Asociaţiunii«, la cari am asistat, dar' n'am trecut cu vederea nici celelalte aşezăminte, ce le avem în Sibiu şi cari lucrează pentru obştea noastră de pretutindenea. Între acestea am ţinut să mă pun în curent cu afacerile a două Reuniuni harnice, ce mereu dau semne de viaţă. Vorba e de Reuniunea română agricolă şi de cea a meseriaşilor români. Acestea reuniuni desfăşură o activitate laudabilă şi deamă de imitat, activitate, ce are de scop bunăstarea şi înflorirea clasei economilor şi a clasei meseriaşilor noştri. Ambe aceste însoţiri lucrează în frăţească dragoste şi în urmărirea scopurilor lor se ajută împrumutat, lucru ce l'am aprobat cu desăvârşire, dat fiind, că şi soarta lor cam aceiaş este şi munca din greu este, ce asigură existenţa şi a uneia şi a celeilalte. Aflat-am cu multă plăcere, că şi conducătorii acestor Reuniuni sunt aceiaşi, lucru, ce cu putinţă a făcut aranjarea marelui expoziţiunii industriale din 1902, atât de bogată în urmări şi a cărei efecte s'au reoglindat şi în expoziţia aranjată de data aceasta de »Asociaţiunea« noastră.

Nefind scopul meu de a tracta pe larg despre toate faptele acestor harnice aşezăminte, insist aci asupra aşa ziselor şedinţe literare-lunare, ce se ţin regulat la Reuniunea meseriaşilor. Am asistat la şedinţa a 8-a din 31 August. Am rămas uimit, văzând cum la aceasta au participat aproape 130 persoane, dintre cari, pe lângă calfe, ucenici, măiestri cu soţiile şi copiii lor şi o mare parte economi înfrunţaşi cu toată casa lor. Mi-se spunea, că la alte şedinţe din lunile de iarnă participă şi preste 200 persoane. Şedinţele durează cam 2—3 ore. Aci să dau sfaturi pentru viaţă, se declamează, se cântă, se ceteşte.

De data aceasta presidentul Tordăşianu, felicitând în numele Reuniunii pe logodiţii membri Nicolae Stoica, controlor cu d-şoara Cioflec (Braşov) şi pe Alex. Dămian, măestru rotar cu d-şoara Aneta Chelemenciu, dintre cari cel din urmă a cumpărat lucrătorea lui Schapes din loc şi a deschis etabliment propriu în strada Turnului, ne arată cum la apelul adresat Reuniunilor de meseriaşi a răspuns cu date privitoare la clasa noastră de mijloc, Reuniunea din Sebeşul-săsesc, cea din Haţeg, Poiana, Alba-Iulia şi secţia industrială a Reuniunii economice din Orăştie.

Încât pentru aceasta din urmă constat, că meseriaşii români încă dela anul 1886 s'au ocupat cu ideia de a alcătui o Reuniune în Orăştie, dar' statutele în 5 rânduri au fost respinse de minister. În cele din urmă în anul 1901

ei au fost suscepuţi ca secţie a Reuniunii economice de acolo. Scopul urmărit de secţie este dezvoltarea simţului vieţii sociale şi a celui de jertfire pentru scopuri mai înalte, dezvoltarea morală, perfecţionarea în scris şi cetit, ear' ca mijloc ţinerea de serate literare etc.

În Orăştie actualminte se găsesc 280 meseriaşi, dintre cari 79 măestri şi 201 sodali, aparţinând la 17 specialităţi de meserii.

Lipsa de măiestri români se simţeste la ramul: funari, lăcătuşi, curelari, văpsitori, căldărari, strugari, olari, pieptenari, brutari, bugneri, compactori, grădinari, tăbăcari, orologeri, argintari, perieri, mănuşeri, ciorăpei, turtari, cofetari, postovari, cuţitari, săpunari, fotografi, puşcari şi alămieri.

Presidentul secţiei dl Baicu, care aduce mari jertfe pentru întărirea clasei noastre de mijloc din Orăştie, arată, că clasa de mijloc e în continuă creştere şi dureros e numai faptul, că la meserii să dedice băieţi din părinţi scăpătaţi şi fără multă şcoală şi pe deasupra calfele, scurt timp după eliberare, îşi deschid etablimente proprii fără a avea cunoştinţe complete pentru greaua purtare a meseriei. Secţia îşi dă mare silinţă la sanarea relelor, ce bântue clasa noastră de mijloc din Orăştie.

Acestea premerse, notarul Reuniunii, dl St. Duca, celeşte sumarele şedinţelor administrative, ear' corul împovizat sub conducerea măestrului zugrav I. Stanciu, ne delectează cu o frumoasă cântare, căreia l'a urmat dl Vasile Dimitru cu declamarea poeziei »O audienţă«, bine predată; d-şoara Chidu ne-a cântat trumos o romanţă; dl Lăuranţiu Bolder, sodal măsar, a recitat cu multă simţire poezia »Moment de revoltă«, urmată de o altă cântare corală executată, de membrii Reuniunii.

La fine s'au împărţit 10 exemplare cărţicele folositoare şi 10 ilustrate.

Prezidentul Tordăşianu la încheiere, mulţumind pentru participare, ne invită la şedinţa a 9-a, ce se va ţinea în noua sală, ce încapă cam 150 persoane.

»Sinceru.«

NOUŢĂŢI

Donaţiune. Dl Antoniu Mocsonyi de Foen, fiul regretatului Zeno Mocsonyi a donat pe sama mesei studenţilor dela gimnazul român gr.-or. din Braşov suma de 1000 coroane, ca aducere aminte, că la acest gimnaz şi-a început studiul. Suma aceasta, care dovedeşte generositatea şi iubirea de neam a dlui Antoniu Mocsonyi a primit numirea separată de »Fondul Antoniu Mocsonyi de Foen pentru masa stud. români din Braşov« Dl P. Ionaş a donat 100 cor. la acest fond.

Hymen. Deputatul naţional Român al cercului electoral al Orăştiei Dl Dr. Aurel Vlad, după cum aflăm, îşi va sărbători cununia cu D-şoara Ana Adamoviciu în 3/16 Octobrie a. c.

*

Trei universitare române. Între noi sosiţii studenţi români sunt şi două studente române, cari s'au înscris la facultatea de med. din Bpesta D-şoara Lia Moga din Sibiu, fiica fostului medic militar Dr. Moga şi d-şoara Elena Butean din Beiuş, fiica dlui deputat dietal Ioan Butean. — Medicinistă pe anul al treilea este d-şoara Valcria Bontilovicu, fiica dlui învăţător-director Augustin Bontilovicu din Uzdin.

*

Româncă la conservatoriul din Budapesta. D-şoara S. D. Nimu, ped. abs. din Caransebeş, binecunoscuta cântăreaţă în părţile hănăţene, s'a înscris ca ascultătoare la conservatoriul din Budapesta. Dânsa d. spune de o voce rară şi frumoasă, să prepară de cântăreaţă de operă.

*

La primăvară batalionul regimentului Nr. 31 ne va părăsi, şi în locul lui va veni batalionul Nr. 28 de vânători care e acum staţionat în Abrud, deci de aci înainte vom avea şi voluntari în Orăştie.

*

Dare de samă. Duminecă în 1 Octobrie a. c. după amiază îşi va ţinea deputatul Orăştiei, Dl Dr. Aurel Vlad, darea de samă în faţa alegătorilor săi d. n. Jibot (Alkenyér).

*

Dl Radu Jantea ales cu unanimitate (cu toate voturile) de preot al Rapoştelului (Kisrápt), a fost întărit şi de On. Conzistor archidiecezân din Sibiu.

*

La concursul adjutanturii pentru aprovizionarea cu alimente a celor două batalioane staţionate aici, s'a acceptat ofertul cel mai favorabil al firmei Dlui Ioan I. Vulcu.

*

Dl I. Dumitru, tinărul capelan ales în Orăştioara, si-a încredinţat de viitoare soţie pe D-şoara Elena Iancu din Bobilna.

*

Procesul »Poporul Român«. Tribunalul din Budapesta a condamnat pe editorul foaiei »Poporul Român« din Budapesta Dim. Birăuţiu la 600 cor. amendă în bani, ori 60 zile închisoare pentru mai mulţi articoli cu conţinut politic apăruti anul trecut, pe când »Poporul Român« încă nu era foaie politică. Condamnatul a apelat contra sentinţei.

*

Hymen. Dimitriu Greceanu şi domnişoara Victoria Al. Dogariu îşi anunţă celebrarea religioasă a cununiei lor, care va avea loc Duminecă în 18 Septembrie (1 Octombrie) 1905, la orele 4. p. m. în biserica gr.-or. română din Hrmean.

*

Roosevelt şi conferenţa de pace. Din New York vine ştirea că preşedintele Statelor-Unite Roosevelt are de cuget să convoace din nou conferenţa de pace la Haga.

*

La școala comerciață superioară r-o mână din Brașov s'au înscris în noul an școlar 104 elevi ordinari, și anume la cl. I. 43, la cl. II. 34 și la cl. III. 27 de inși.

Alegere de paroch. În comuna Sohodol (protopop. Bran) s'a făcut Dumineca trecută alegerea de paroch, alegându-se cu mare însuflețire și cu unanimitatea de voturi abs. de teologie Victor Pușcariu, fiulul repos. Leonte Pușcariu care a păstorit această comună cu adevărat zel pastoral timp de peste 40 ani.

Ministrul și patima beției. Pentru combaterea alcoolismului mai cu succes a dat ministrul de culte și instrucțiune publică, o ordinațiune tuturor autorităților școlare și bisericești. În sensul acestei ordinațiuni autoritățile au dat la rîndul lor poruncă preoților și învățătorilor, ca cei dintâiu de pe amvon, ear cei din urmă de pe catedră, să îndemne poporul la cumpătare și să le atragă luarea aminte asupra urmărilor înfricoșătoare ale patimei beției. Astea toate sunt bune și frumoase; înainte de toate să recere că atât preoții cât și învățătorii să fie cumpătați și să se abțină dela escese cu beuturile alcoolice, ca astfel și cu purtarea și ținuta lor socială, să fie un viu exemplu înaintea poporului, căruia e chemat să-i publice și să-i predice această dispozițiune salutară a dlui ministru.

Francisc Kossuth — director la fabrica de gaz aerian. Societatea generală Austro-Ungară de gaz aerian, a ales de director al societății la secțiunea Budapesta pe președintele clubului independenștilor Francisc Kossuth.

Iubileul de 1400 de ani al unei gazete Din Peking (capitala împărăției chinezești) ni să scrie, că gazeta chineză „Tsing-Pao”, cea mai veche foaie din lume, își sârbează în curând iubileul de 1400 de ani dela întemeere.

Necrolog. Reuniunea femeilor române din Brașov cu inima plină de durere aduce la cunoștință On. public, că D-șoara Carolina Nic. Teclu, binemeritata și vrednica directoară a Internatului Orfelinat de fetițe, susținut de reuniune, a încetat din viață, Duminecă în 11/24 Septemvrie 1905, la 4 oare p. m. Rămășițele pământești s'au așezat spre eternă odihnă, Marți, în 13/25 Septemvrie a. c. la 3 oare p. m. în cimiteriul bisericei Sf. Nicolae din Prund. — Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

Necrolog. Tudor Crișan, după un morb scurt și-a dat sufletul seu în mâinile Creatorului Sâmbătă în 23 Sept. n. în etate de 9 ani. Osemintele scumpului defunct s'au așezat spre odihnă vecinică, Luni în 25 Sept. la 3 ore p. m. în cimiterul gr.-cat din Cugir. Dormi în pace scumpul nostru, nu te vom uita!... Cugir, la 24 Septemvrie 1904.

Jalnica familie.

Emigrarea. În săptămâna trecută au sosit la New York 1106 emigranți ungureni și anume 209 Maghiari, 636 Slovaci, 117 Șvab, 133 Croați și 11 Români. Acești 11 Români s'au așezat 2 în statul Pennsylvania și 9 în Ohio. În luna Iulie au emigrat din Ungaria la America 7982 persoane, cu 3421 mai multe decât în Iulie 2904.

Înlesnire practică-folositoare În foaia „Tîrg de imobiliții”, ce apare de 2 ori pe lună aici în Orăștie și un abonament anual costă numai 2 cor. se primesc spre publicare fără taxă, însinuări de a-și găsi loc de ocupațiune atât persoane bărbătești, cât și femeine. Astfel sunt invitați aceai, cari au lipsă de personal în afacerile lor, a se adresa din caz în caz la expediția acelei Gazete de interes social-comun și a abona- plăind anticipative 2 cor.

Reîntoarcerea prizonerilor Ruși. Din Tokio se teledrafiază, că ofițerii ruși Simirnov, Nebogatow, Grigoriev, Reicine și alți ofițeri au primit permisiunea de a se reîntoarce în Rusia pe cuvânt de onoare. Amiralul Rosdestvenski se află aproape pe deplin restabilit în îngrijiri medicale la Fouchini. Ministrul de războiu a ordonat suspendarea unui număr de restricțiuni impuse ofițerilor ruși făcuți prizoneri.

Dorința noastră de anul nou este, ca să vă țină Dumnezeu sănătatea și aceasta se poate ajunge numai prin întrebuițarea corectă a crucei duple-electro-magnetice R. B. Nr. 86.967. Multe mii de oameni și-au aflat însănătoșarea prin întrebuițarea ei. Inventatorul ei domnul Albert Müller Budapesta V. Vadász-utca 42/G. primește zilnic mulțămite, dintre cari publicăm una din cuvînt în cuvînt: Mult stimat dle Müller! N'am cetit înzadar epistola de mulțămite despre crucea electro-duplă-magnetică, ci este purul adevăr! Crucea ajută foarte. O port numai de 8 săptămâni și mă și simt sănătos. Am suferit de cărcei de stomac și de inimă, n'am avut apetit, dar' mai cu samă am suferit de reumatism, cu o mână nici n'am putut lucra nimica, ba și la un picior am simțit un jiuunghiu, dar' acum prin crucea inventată de dta, pot mulțămi lui Dumnezeu și dtale, că sunt earăși sănătos, pot recomanda aparatul fiecărui om. Dumnezeu te binecuvinte! Cu stimă Emil Murányi, gara Krompach.

Condamnare la moarte. Curtea cu jurați din Viena a condamnat la moarte prin ștreang pe servitoarea Francisca Nawratil, care a doua zi de Paști a. c. a ucis pe stăpâna-sa, o damă în etate de 54 ani, și apoi a jefuit d la ea 100 coroane.

Povețe economice.

Plătește abonamentele. Terminați culesul encuruzului și sămănatul de toamnă. La desfăcutul encuruzului alege stuleii cei mai plini și frumoși de sămănat. Culege strugurii și îi alege Macină la moară pe iarnă tot felul de bucate. Hrănește vitele cu frunse de napi, amestecate cu paie. Desparte berbecii dela oi Mai lasă porcii prin cucuruziște să caute hrană, Ingrășe găștele și le du la tîrg cele de prisos. Alege cartofii și îi așează în pivnițe. Regulați canalele în câmp. Sapă straturile de legumi și le gunoeste. Fă apă-ratoare la albine de ger și frig. Nu pune mustul în buți mucedo. Observă ferberea vinului (must) ce ține 8—10 zile. Aduți lemne de foc. Plantează brazi și pedureți. Cărați gunoiul în câmp și în livadă.

Posta admnistratiunei.

Dlui P. D. P. nr. adm. 638 în T. K. Am primit 3 cor. pentru foaie, însă cu aceasta se acuită abia abonamentul din 1-ma Ian, până la 1. Oct. a. c. nu cum notați pe cuponul mandatului; iar nrii sistați 29—37 vi s'a espedat cu posta.

Onor. Dnii abonați cari au primit foaie dela începutul a. c. însă s'a sistat cu 15 Iul. nesolvîndu-și taxa și necerând-o mai departe sunt rugați a cuita urgent restanțele, spre a nu fi siliți a le publica numele, sau a preda lista restanțierilor unui avocat spre încasare.

Tîrgurile din Ungaria, Transilvania și Bănat

Dela 18 Septemvrie —24 Septemvrie v. 1905.

Dum	18 Bichș. Bozovici. Buziaș. Cal Pauliș. Șieul mare. Vinga.
Luni	19 Cincu mare. Debreșin.
Marți	20 Bioziod. Iara.
Merc.	21 Borșea. Crișpatac. Komárom Ludoš. Odorheiu, Orăștie.
Joi	22 Becicherecul mare Caransebeș.
Vineri	23 Bran, Zabola.
Smâb.	24 Bașon, Sabăd. Seliște.

Dum. după înălț. S. Cruci, ev. Marcu c. 8. gl. 6, v 4

Dum	18 C. Ecumenie	1 Remigiu
Luni	19 M. Trofim	2 Leodgar
Marți	20 M. Eustatie	3 Candid
Merc.	21 Ap. Codrat	4 Francisc
Joi	22 M. Foca	5 Placid
Vineri	23 † Zem. S. I, Bot	6 Bruno
Sâmb.	24 M. Tecla	7 Iustina

Redactor resp. VASILIE DOMȘA protopresbiter.

Nu există

Săminte agricole și de grădină mai bune și mai recomandabile

ca acelea, care le expediază de 28 ani

MAUTHNER ÖDÖN Furnisorul Curții Regale în BUDA-PESTA.

Cancelaria și depozitele: Str. Rottenbiller 33. Localul de vânzare: Str. Andrássy 23.

(189)

Catalogul ilustrat, de 226 pagini, se trimite la cerere gratuit și franco.

95—52

Sobe noi
Cuptoare de fier cu aparat de regulare

Sobe și cuptoare.
Le expediază din depositul din Sibiu. — Din atelier franco la fiecare stațiune. La cerere se trimit preț-curenturi.

Deposit bogat în tase, în sîrme și în plache de sobă în instrumente de camin și în fâștrator de instrumente de camin, pietre de sobă

Cărbuni de peură și Coals 50 kilograme se aduc acasă în Sibiu. * * * * *

Carol F. Jickeli
Sibiu.

„DACIA“

instituit de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: **Orăștie** (Szászváros, Broos).
Birourile societății se află în casele proprii:
(Strada Berăriei nr. 12).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunț până la 100 cor. 5 $\frac{1}{2}$ %.

b) depuneri mai însemnate cu anunț de un an cu 6%.

c) depuneri făcute de biserici, școli, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6%.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se rezolvă fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aururi, argintării, pe lângă dispozițiile legale existente, procurându-și concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale și economice, în societate cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arîndează și exarîndează realități și alte drepturi și întreprinderi de tot soiul.

32—
Direcțiunea.

THE MUTUAL

Societate pentru asigurări de viață în New-York.

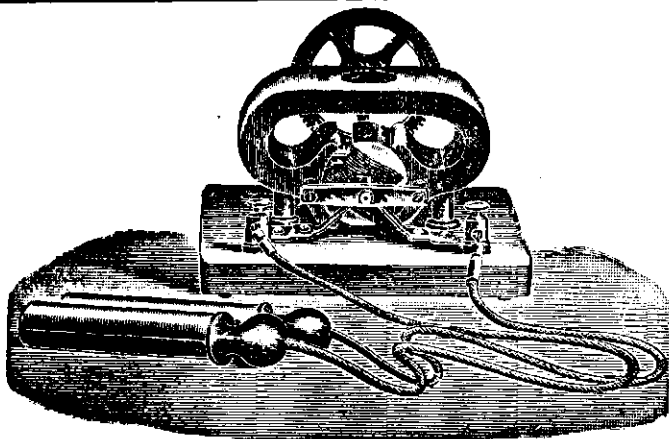
Averea institutului la 31 Decembrie 1904 a fost

2.284.862.000 franci.

Contractele dela „The Mutual” sunt neatcabile după doi ani dela datul subscrierii. După un an de valabilitate se plătește suma asigurată și în cas când moartea a provenit din sinucidere sau duel. Contractele dela Mutual sunt libere de ori-ce restricțiuni atât cu privire la locuință și călătorii cât și cu privire la împlinirea datorinței militare în cas de răzbel pe uscat și pe apă. Afară de aceasta acei indivizi cari sunr în armata comună ces. și reg., la marină, precum și rezerviști dela armata teritorială (honvéd) și glotașii în cas de mobilizare și răzbel sunt asigurați cu valoarea deplină a sumei asigurate din contract fără cea mai mică detragere și fără de a se plăti pentru acest favor vre-o taxă deosebită.

Agentura principală în Ungaria:
Budapesta, VI., Andrassy-ut 20.

Totfelul de îndrumări și deslușiri se dau cu plăcere și la administrația acestei foi. 13—52

„ELEKTROPHOR.“

Aparatul original american electro-medical se poate singur folosi, contribuie la întinerirea și lungirea vieții.

Electricitatea este viață!

Dau sfat tuturor oamenilor de o construcție mai slabă să-și procure acest aparat, căci el conținând electricitate, întărește nervii, reînnoște sângele, agerește simțirile, activează o lucrare normală a sângelui și a sistemului nervos, scutește de multe morburii.

Dr. Bourg, membru al facultății de medicină din Paris astfel raportează: Prin înțelegerea acestui aparat s'au vindecat nu numai podagra, reumatismus, junghieri, hysterie, astmă în sute de cazuri, alinând toate acestea, unde măiestria și dibăci medicilor fu zadarnică, dar' a ajutat la toate boalele de nervitate, dureri de cap, colcă, surdități de urechi, insomniă, hypochondrie, cu deosebire la hemoroide a evaluat în câte-va zile, une-ori deja după câte-va ore o alinare miraculoasă și îndeosebi la cele mai grele morhuri femești afară bolnavele tămăduire sigură și chiar la femeile în stare binecuvîntată. Prețul unui aparat mic complet 20 coroane. (Numai pentru cei tare simțitori). Prețul unui aparat mare complet 30 coroane. (Pentru vindecarea suferinzilor cerbicoși). Trimiterea se face cu mandate postale sau prin ramburs.

ANTREPRISA ELECTROPHORĂ 36—40
Budapesta, VIII. strada Aggteleki Nr. 15|E.

Import de cafea și Tea etc.

Domnul **Romul Pascu**, comerciant în Fiume, posedă mare depozit de coloniale și fructe sudice (portocale, lămâi, mandaline). Efectuește prompt și culant tot felul de mărfuri de băcănie în pachete postale de 5 kilograme.

Asemenea experează comande de cumpărări și vânzări de produse, precum: cucuruz, grâu, mazere, linte în cantități mai mici și cu vagonul.

Informațiuni și preț-curent la cerere să trimită gratuit, alăturând o marcă de 10 fil.

👉 Să încurajăm serios pe neguțătorii noștri români 👈

Pentru 5 coroane

trimite 4½ kilograme (c. a. 50 bucăți) puțin deteriorat dar' fin

SĂPUN DE TOALETĂ

ales frumos, de rose, crin, iorgovan, vioarele, reședă, iasmin și lăcrămioare. — Pe lângă trimiterea înainte a sumei sau cu rambursă trimite:

Alexandru D. Scheffer
Budapesta, VIII. str. Bezerédi nr. 3.

=====
Creamul și săpunul de benzoie mygdale
=====
conservează mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui

CORNEL DEMETER

=====
și pot căpăta în apteca *N. Vlad*, Orăștie (Szászváros)
=====

Cream de benzoie mygdale. Creamul de benzoie mygdale servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea feței și mânilor, dând totodată și o finețe deosebită. Conținutul creamului acestuia e nesticăc os pentru față și mâni. . . . . Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoie mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine și din plăcute mirosuri de flori. Albește și netezește pielea. . . . . Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuințată, pudra cu creamul de benzoie mygdale, scuteste de urmările neplăcute ce alt-cum ar cauza vintul, răceala și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbenă. . . . . Prețul 1 coroaună.

Veturien parfem. Vera-violeta, cel mai fin parfum de vioare. . . . . Prețul 1.60 fileri.

Apa de gură „Kremsier“. Prin întrebuințarea apei acesteia nu devin dinții găunoși. — delătorează durerea dinților și întărește dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. . . . . Prețul 80 fileri.

Praful de dinți „Kremsier“. Face dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri.

Perii de dinți, fine. Alegere mare — în diferite prețuri. — **Esență de China** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1.20 fileri.

— **China tannopemada.** Pentru creșterea părului. . . . . Prețul 70 fileri.

Oleu de nucă. Extract de nucă oleica, p. conservarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

Diferite mirosuri de parfumi franceze
=====
de prima calitate — și pot căpăta după măsură.

Săpunul de benzoie mygdale e cel mai bun în întrebuințare. Săpunuri foarte bune și fine — și deosebit plăcut mirositoare, să prepară din flori de vioare, margerite și scumfină (io govan) à 70 fileri, precum și săpun de ouă à 20 fileri.

! Instrucțiunile pentru prepararea rumului,
! a diferitelor liqueruri și diferite beuturi! !

!! Thee foarte fină !!

=====
Alegere mare în perii de dinți,
=====
in diferite prețuri.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

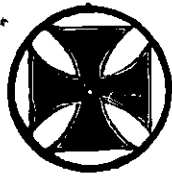
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune rării, că acest aparat

(190) de 20

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție

e a se da împreju-
vindecă boale vechi

de ani. 80—

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fiiuturi de ureche, bătăie de inimă, sgârșciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârșciuri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenza, insomnie, epilepsia, circulația nevegulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreriat și cercetat. Deja atinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. | **Prețul aparatului mic e 4 cor.**
folosibil la morburii cari nu sunt | folosibil la copii și femei de
mai vechi de 15 ani. | constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V. strada Vadász 42G. colțul
strada Kálmán.

Proprietar-editor: VASILE DOMȘA.

Casse de fer și oțel sigure contra focului și spargerii

pentru păstrat bani,
registre și documente în toate
mărimile și formele.

Soliditate garantată.

Prețuri eftine.

A se adresa la: Prima fabrică
transilvară privilegiată ces. și
reg. de casse de ler și oțel

alui

(195)

R. ÖSZY

39—

Sibiu — Nagyszeben

Strada Dumbrăvii Nr. 3.

Strada Bruckenthal Nr. 5.

Preț curent ilustrat se trimite la cerere gratis și franco.

Tip. Institutului tipografic „Minerva“ în Orăștie.